

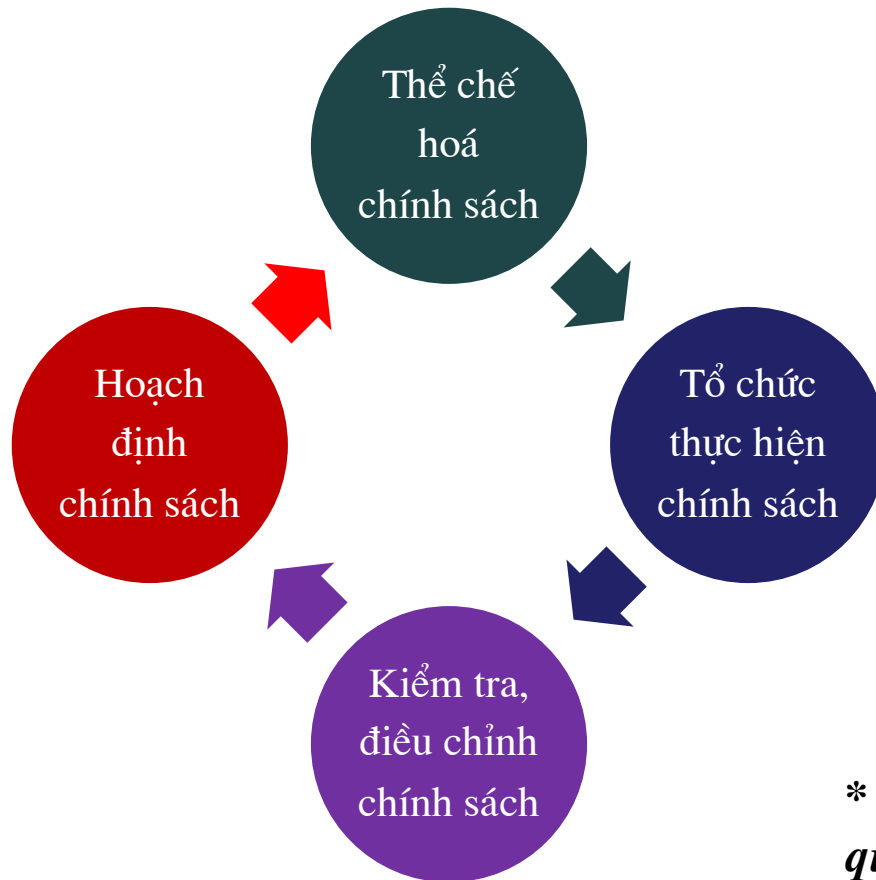
CHƯƠNG IV:
**PHÂN TÍCH QUÁ TRÌNH THỰC HIỆN
CHÍNH SÁCH KINH TẾ - XÃ HỘI**

KẾT CẤU

- I. THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH KINH TẾ - XÃ HỘI
- II. CÁC HÌNH THỨC VÀ PHƯƠNG PHÁP THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH KINH TẾ - XÃ HỘI
- III. QUÁ TRÌNH THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH KINH TẾ - XÃ HỘI

I. THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH KINH TẾ XÃ HỘI

1. Khái niệm

- Biến chính sách thành những hoạt động và đem lại kết quả trên thực tế.
- Bộ máy hành chính nhà nước giữ vai trò chính trong việc tổ chức thực hiện chính sách.

**** Thực hiện chính sách kinh tế - xã hội là quá trình hiện thực hóa các mục tiêu của nhà nước về một vấn đề kinh tế - xã hội nhất định .***

2. Vai trò của việc thực hiện chính sách kinh tế - xã hội

1

- Hoạch định chính sách kinh tế xã hội mới chỉ là điều kiện cần; thực hiện chính sách chính là điều kiện đủ để thực hiện các mục tiêu kinh tế – xã hội.

2

- Góp phần điều chỉnh, bổ sung và hoàn thiện chính sách, làm cho nó ngày càng phù hợp với thực tiễn, đáp ứng yêu cầu của cuộc sống.

3

- Xác định chính xác chính sách có đ-ợc xã hội chấp nhận hay không, có đi vào cuộc sống hay không?

3. Các yếu tố ảnh hưởng đến việc thực hiện các chính sách kinh tế - xã hội

a) Bản chất của vấn đề cần giải quyết

Vấn đề phức tạp, có liên quan đến nhiều lĩnh vực hoặc một vấn đề có nhiều nguyên nhân thì quá trình thực hiện chính sách sẽ khó khăn, phức tạp hơn

Đặc thù của các nhóm đối tượng mà chính sách tác động đến cũng có ảnh hưởng đến việc thực hiện chính sách đó.

b) Hoàn cảnh thực tế

Trình độ phát triển xã hội. Xã hội càng văn minh, trình độ dân trí càng cao, việc thực hiện chính sách nhà nước càng thuận lợi.

Trình độ phát triển kinh tế. Kinh tế tăng trưởng cao sẽ bớt khó khăn hơn trong việc thực hiện các chính sách công (bảo hiểm y tế, xã hội).

Trình độ khoa học - công nghệ cũng ảnh hưởng đến việc thực hiện chính sách (kiểm soát dân số).

Môi trường chính trị. Sự ổn định hoặc mất ổn định chính trị sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến thực hiện chính sách.

Hoàn cảnh quốc tế. Các biến động kinh tế, chính trị, xã hội trong khu vực cũng như trên thế giới sẽ tác động đến việc thực hiện các chính sách của mỗi quốc gia.

c) Tiềm lực chính trị và kinh tế của các nhóm đối tượng chính sách và của dân chúng.

1

- Các nhóm lợi ích có thể tác động mạnh mẽ tới tiến trình thực hiện chính sách công thông qua việc ủng hộ hoặc chống đối chính sách.

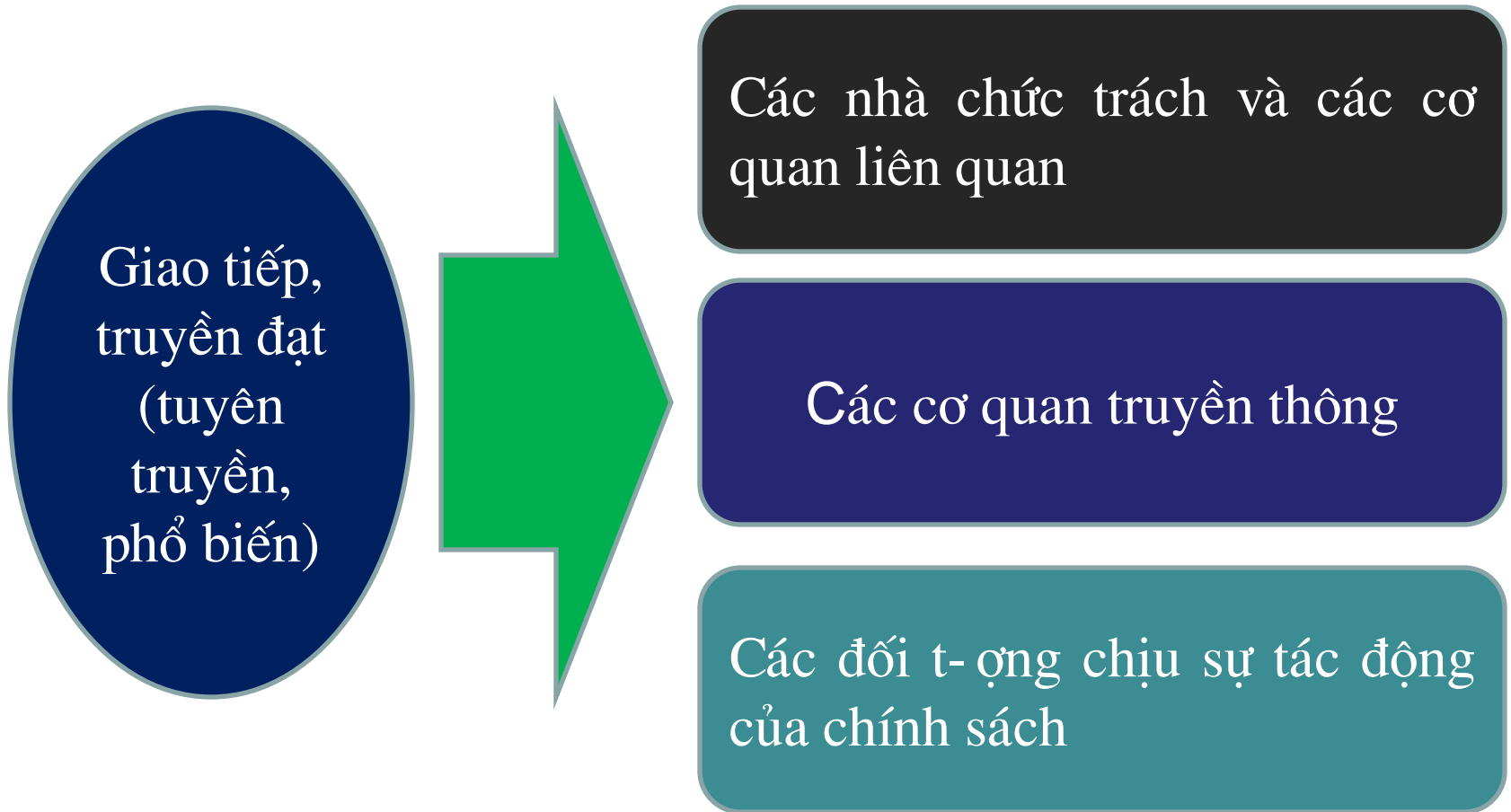
2

- Việc công chúng ủng hộ hoặc chống đối chính sách cũng ảnh hưởng đến việc thực hiện chính sách.

3

- Huy động các nguồn lực thực hiện chính sách.

d) Yếu tố giao tiếp, truyền đạt

e) Bộ máy thực hiện chính sách kinh tế - xã hội

Hiệu lực bộ máy quyết định hiệu quả thực hiện chính sách.

Sự phân công, phân nhiệm về nhiệm vụ, chức năng, quyền hạn, lợi ích của các cơ quan thực hiện chính sách.

Chất lượng đội ngũ cán bộ công chức.

f) Thủ tục hành chính

1

- Các thủ tục hành chính tạo ra cách thức thực hiện chính sách, tạo ra sự ổn định và rành mạch cho hoạt động quản lý.

2

- Các thủ tục hành chính phải có tính ổn định tương đối để không gây nhiều xáo trộn cho quá trình thực hiện chính sách.

3

- Khi những thủ tục đã trở nên lỗi thời, kìm hãm việc thực hiện thì cần phải thay thế bằng những thủ tục mới hợp lý và thuận tiện hơn.

g) Kinh phí thực hiện chính sách công

1

- Nguồn kinh phí để thực hiện chính sách nhà n-ớc th-ờng do ngân sách nhà n-ớc cấp.

2

- Thực hiện chính sách cần khai thác các nguồn kinh phí ngoài ngân sách nhà n-ớc.

3

- Khai thác các nguồn lực trong dân vừa giảm bớt chi phí ngân sách, vừa nâng cao trách nhiệm ng-ời dân.

*Nguồn kinh phí đ- ợc chi dùng cho các nhu cầu sau:

1

- Chi phí xây dựng cơ sở vật chất cho việc thực hiện chính sách.

2

- Mua sắm thiết bị vật t- ph- ơng tiện kỹ thuật và các chi phí vật chất khác.

3

- Trả l- ơng cho đội ngũ cán bộ quản lý, tổ chức và những ng- ời thực hiện chính sách.

4

- Chi phí bồi th- ờng cho những ng- ời bị thiệt hại do việc thực hiện chính sách gây ra.

- Quá trình thực hiện chính sách có thể gặp các khó khăn nh- :

1

- Môi tr- ờng vĩ mô thay đổi.

2

- Thông tin không đầy đủ.

3

- Bộ máy thực thi chính sách không đáp ứng đ- ợc yêu cầu.

4

- Đấu tranh giữa các nhóm lợi ích.

4. Các điều kiện cần thiết để thực hiện chính sách kinh tế - xã hội

a) Chính sách phải khoa học

1. Phù hợp với những quy luật khách quan.
2. Xác định đúng vấn đề, đối tượng của chính sách.
3. Xác định đúng mục tiêu - u tiên.
4. Xác định đúng các giải pháp thực hiện mục tiêu.

b) Bộ máy thực thi có hiệu lực

1

- Đội ngũ cán bộ, công chức có đủ năng lực và phẩm chất để thực thi chính sách.

2

- Bộ máy thực thi chính sách được tổ chức khoa học.

c) Sự quyết tâm của các nhà lãnh đạo

- Thực thi chính sách có thể vấp phải sự chống đối.
 - Những khó khăn phức tạp trong quá trình thực hiện chính sách.
- ➡ Đòi hỏi ng- ời lãnh đạo phải có đủ quyết tâm.

d) Niềm tin và sự ủng hộ của đại đa số quần chúng nhân dân
Để có đ- ợc sự ủng hộ của nhân dân cần phải:

1

- Chính sách phải vì lợi ích của ng- ời dân.

2

- Tuyên truyền, giáo dục, phổ biến, h- ớng dẫn chính sách đầy đủ và kịp thời.

3

- Khuyến khích bằng vật chất và tinh thần đối với công dân trong việc thực hiện chính sách.

4

- Ng- ời lãnh đạo phải g- ơng mẫu, công tâm.

II. CÁC HÌNH THỨC VÀ PH- ƠNG PHÁP THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH KINH TẾ - XÃ HỘI

1. Các hình thức thực hiện chính sách

a) Hình thức theo địa chỉ cụ thể

- Đó là hình thức mà đối t- ợng chính sách và các cơ quan thực hiện chính sách đã đ- ợc xác định tr- ớc (Chính sách hỗ trợ 62 huyện nghèo).
- Hình thức này có phạm vi tác động rất rõ ràng và chỉ trở thành hiện thực nếu hệ thống thực hiện đ- ợc tổ chức chặt chẽ, ng- ời thực hiện có ý thức và trách nhiệm cao, ngân sách đầy đủ.

b) Hình thức theo địa chỉ mở

- Là hình thức mà đối tượng tác động được quy định khá rõ ràng nhưng quy mô không thể lường trước (chính sách thu hút vốn đầu tư nước ngoài).
- Hình thức thực hiện chính sách này thường liên quan đến cải thiện môi trường vĩ mô.
- Thực hiện chính sách bằng hình thức này đòi hỏi chi phí lớn (phát triển, nâng cấp kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội...).

c) Hình thức theo thông lệ xã hội

- Đó là những hình thức thực hiện chính sách thông qua hệ thống quản lý vận hành chung của xã hội.
- Các hình thức này chủ yếu dựa vào mạng 1-ới truyền thông, giáo dục, các cơ quan thực hiện chính sách ở các cấp, các bộ, ngành, cơ sở.
- Chi phí ngân sách vừa phải và đ- ợc thực hiện trong một thời gian dài (nh- chính sách phát triển giáo dục phổ thông; chính sách bình đẳng nam nữ...).

d) Hình thức sốc

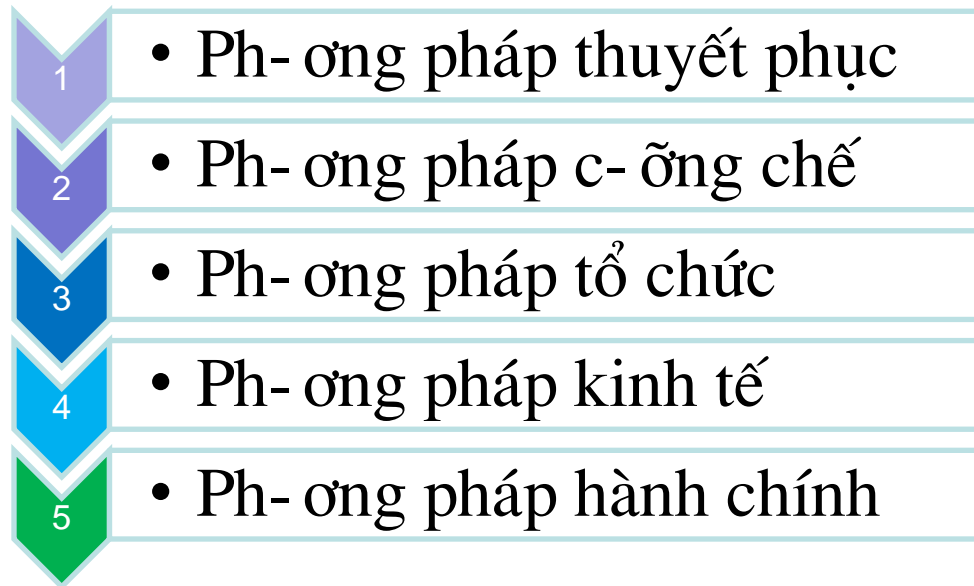
- Đó là hình thức thực hiện chính sách nhằm tạo ra những thay đổi nhanh chóng.
- Điều cần chú ý khi sử dụng các hình thức sốc là phải có sự chuẩn bị chu đáo, lường tr- ớc hậu quả...

2. Các ph- ơng pháp thực hiện chính sách

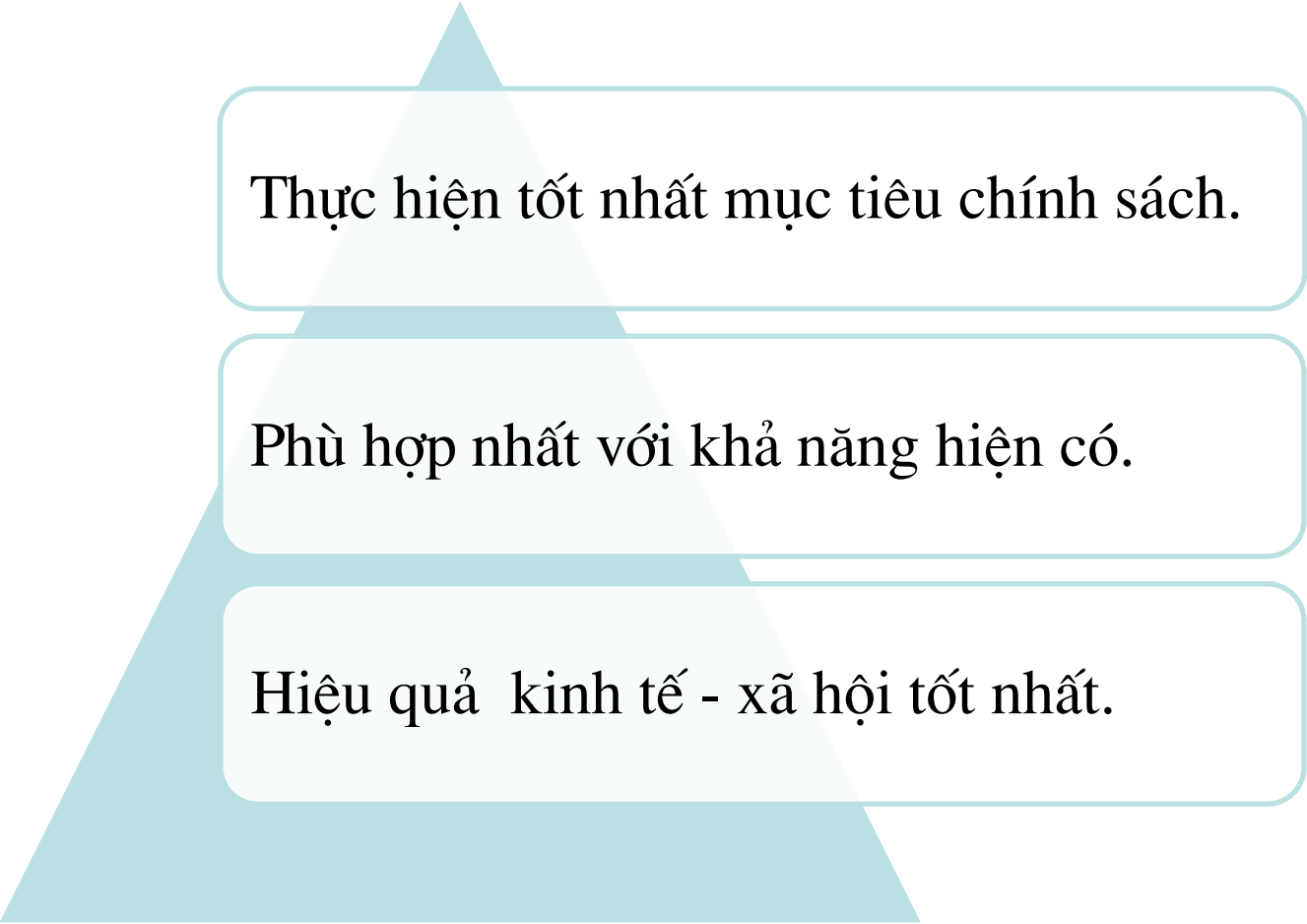
Ph- ơng pháp thực hiện chính sách là tổng thể các hình thức, công cụ, biện pháp tác động của Nhà n- ớc lên các đối t- ượng chính sách.

Các chính sách khác nhau trên nhiều ph- ơng diện nên phải sử dụng các ph- ơng pháp, công cụ khác nhau để thực hiện.

* Năm nhóm ph- ơng pháp chủ yếu:

-
- 1 • Ph- ơng pháp thuyết phục
 - 2 • Ph- ơng pháp c- ỡng chế
 - 3 • Ph- ơng pháp tổ chức
 - 4 • Ph- ơng pháp kinh tế
 - 5 • Ph- ơng pháp hành chính

*Sử dụng phương pháp thực hiện nào cần tính đến các yêu cầu sau:

Thực hiện tốt nhất mục tiêu chính sách.

Phù hợp nhất với khả năng hiện có.

Hiệu quả kinh tế - xã hội tốt nhất.

a) Ph- ơng pháp thuyết phục

- Đây là ph- ơng pháp tác động đến nhận thức của đối t- ượng chịu sự tác động của chính sách.
- Ưu điểm:
 - + Chi phí thấp.
 - + ít gây những biến động xã hội
- Hạn chế:
 - + Phụ thuộc nhiều vào đối t- ượng của chính sách.
 - + Cần nhiều thời gian thực hiện chính sách.

b) Ph- ơng pháp c- ưỡng chế

- Là việc sử dụng quyền lực Nhà n- ớc bắt buộc các đối t- ợng thực hiện chính sách.
- Ưu điểm: Chính sách đ- ợc thực hiện nhanh chóng.
- Hạn chế: Dễ gây ra phản ứng của các đối t- ợng chịu sự tác động của chính sách.
- Kết hợp giữa ph- ơng pháp thuyết phục và ph- ơng pháp c- ưỡng chế là rất cần thiết trong quá trình thực hiện các chính sách.

c) Ph- ơng pháp tổ chức

- Là ph- ơng pháp tác động lên các đối t- ượng chính sách thông qua các cơ quan, các tổ chức (nhà n- ớc, đoàn thể, cá nhân...).
- Ưu điểm: chính sách đ- ược thực hiện nhanh chóng.
- Hạn chế: khó phát hiện nh- ược điểm của chính sách.

d) Ph- ơng pháp kinh tế

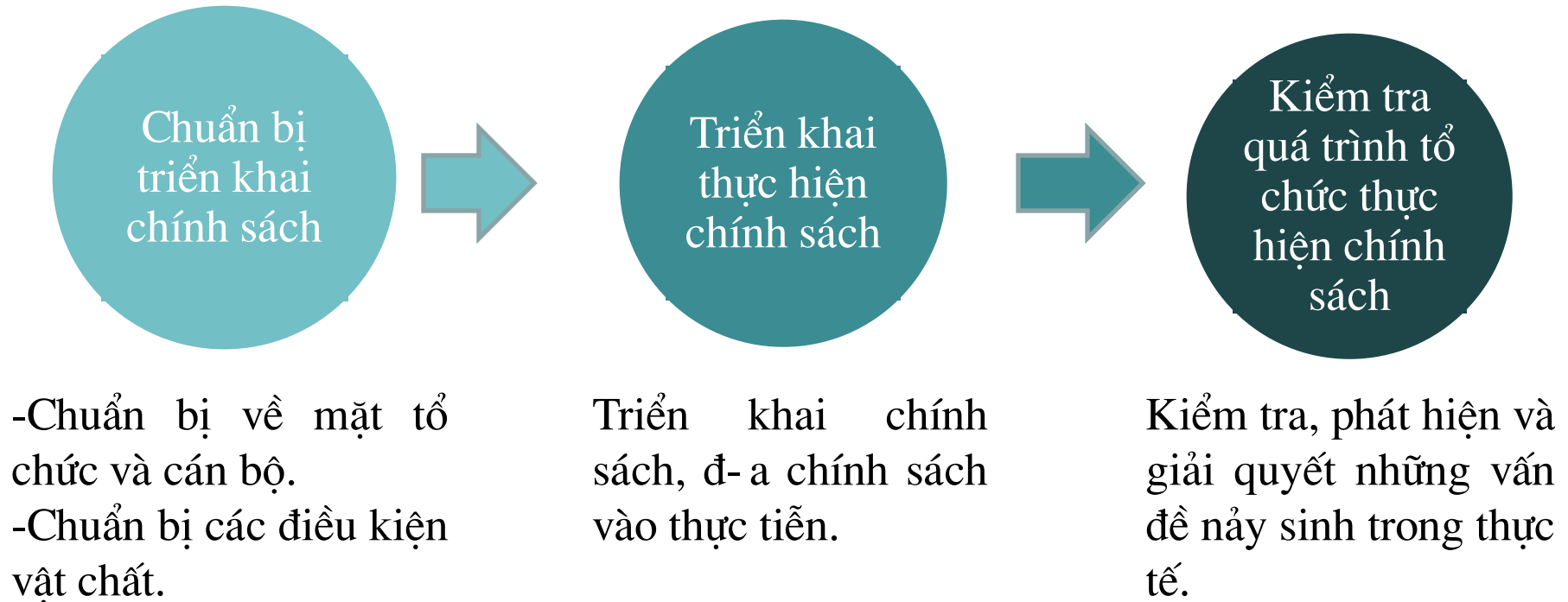
- Là ph- ơng pháp tác động lên các đối t- ượng của chính sách dựa vào các công cụ kinh tế.
- Ưu điểm: Linh hoạt, dễ chấp nhận; hiệu quả.
- Hạn chế: chậm phát huy tác dụng.

e) Ph- ơng pháp hành chính

- Là ph- ơng pháp tác động lên các đối t- ượng quản lý thông qua các mệnh lệnh hành chính, các văn bản pháp quy.
- Ưu điểm: đơn giản, dễ thực hiện.
- Hạn chế: Dễ nảy sinh bệnh quan liêu; khó phát hiện hạn chế, sai lầm của chính sách; không hiệu quả.
- Các quy tắc, luật lệ và thủ tục cần rõ ràng, đơn giản, dễ hiểu và dễ thực hiện.

III. QUÁ TRÌNH THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH KINH TẾ - XÃ HỘI

Quá trình bao gồm 3 giai đoạn:

1. Chuẩn bị triển khai chính sách

1

- Xây dựng bộ máy thực hiện chính sách.

2

- Lập kế hoạch hành động.

3

- Ra văn bản hướng dẫn.

4

- Tập huấn cho cán bộ tham gia thực hiện chính sách.

5

- Chuẩn bị các điều kiện vật chất cần thiết.

2. Triển khai thực hiện chính sách

a) Xây dựng và vận hành hệ thống thông tin đại chúng

- Nhờ hệ thống này, mọi ng- ời hiểu biết về nội dung chính sách, hiểu nghĩa vụ và lợi ích của mình trong việc thực hiện chính sách.
- Tạo sự đồng thuận của dân chúng, đặc biệt là của những ng- ời sẽ chịu tác động của chính sách.

b) Xây dựng, thẩm định, phê duyệt và quản lý các dự án của chính sách

- Để thực hiện chính sách cần phải xây dựng các đề án cụ thể.
- Các đề án phải phản ánh đầy đủ mục tiêu, yêu cầu, các biện pháp thực hiện chính sách và đ- ọc các cơ quan chuyên môn thẩm định; cơ quan quản lý phê duyệt.
- Cơ quan thực hiện chính sách phải có kế hoạch cụ thể để thực hiện từng nội dung của đề án.

c) Tổ chức các quỹ và vận hành của các quỹ

- Thực chất là quy trình quản lý và sử dụng quỹ tiền tệ thực hiện chính sách.
- Bảo đảm sự quản lý thống nhất các quỹ để có thể tập trung và sử dụng các nguồn lực hiệu quả.

d) Tiến hành phối hợp hoạt động

Công việc phối hợp chỉ có kết quả khi:

- Được thực hiện theo kế hoạch.
- Mỗi quan hệ quản lý và phối hợp mang tính hợp lý.

3. Kiểm tra việc thực hiện chính sách

a) Thu thập thông tin về việc thực hiện chính sách

Những thông tin này có đ- ợc bằng những kênh chính thức nh- :

- Báo cáo của các cơ quan chức thực hiện từ cấp cơ sở tới các cấp cao hơn.
- Thông qua các hoạt động kiểm tra của cán bộ thực hiện chính sách ở cấp cơ sở.
- Thông qua thanh tra.
- Giám sát của Quốc hội đối với quá trình kiểm tra chính sách.
- Cơ quan kiểm sát và toà án.

Ngoài ra, để hiểu rõ hơn thái độ, sự phản ứng của dân chúng đối với chính sách cũng nên thu nhập những thông tin phi chính thức bằng cách thăm dò ý kiến các đối t- ợng chịu tác động của chính sách.

b) Xử lý thông tin

- Thông tin có thể không chính xác, không đầy đủ...
- Xử lý thông tin phải đảm bảo tính khách quan, khoa học.

c) Điều chỉnh tổ chức thực hiện chính sách

- Khi phát hiện những bất cập trong tổ chức thực hiện chính sách cần có sự điều chỉnh kịp thời.
- Những điều chỉnh lớn, căn bản cần được thông qua các cơ quan (hoặc cá nhân) có quyền quyết định chính sách.

Câu hỏi ôn tập

1. Thực hiện chính sách là gì? Các nguyên tắc và điều kiện thực hiện chính sách?
2. Các nhân tố ảnh hưởng đến quá trình thực hiện chính sách kinh tế - xã hội?
3. Các phương pháp thực hiện chính sách kinh tế-xã hội? ☐ nghĩa của các phương pháp?
4. Các giai đoạn của quá trình thực hiện chính sách kinh tế-xã hội? Các hoạt động chủ yếu trong từng giai đoạn ?